



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Českého jazyka a literatury s cíli v oblastech VDO a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Ve škole – dříve a dnes
Stručná anotace učební jednotky	V této vyučovací hodině žáci poznají rozdíly ve způsobech vzdělávání dnes a před 200 lety – oporou je upravený text B. Němcové, Babička, P. Prouza – není nutné číst celou knihu. Žáci pracují převážně ve skupinách, rozvíjí svou schopnost třídit informace pomocí Vennova diagramu. Důraz je kladen na domácí tiché čtení kapitoly. Žáci dokážou hodnotit slovně práci ostatních skupin.
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	• Součástí výuky je domácí úkol, žáci si text přečtou doma sami. • Žáci umí již samostatně pracovat s literárními pojmy prostřednictvím Vennova diagramu. • Žáci pracují ve skupině, kde se dokážou dohodnout na formulaci odpovědi k dané otázce, umí zhodnotit ústně výstupy jiných skupin, popř. klást otázky směřující k podstatě daných věcí.
Časový rozsah učební jednotky	90 minut (2x 45 min)
Věk žáků (ročník)	3. ročník





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
					Ano		Ano
Vyučovací obor(y)	Český jazyk a literatura						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	—						
Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit	VDO - Žák na předložených příkladech formuluje přednosti a nedostatky výuky dnes a v minulosti. Čtenářství - Žák na základě četby rozliší společné a rozdílné rysy obou tradic, přitom zobecňuje a konkretizuje. - Žák se po přečtení textu vžívá do postav a prostředí. - Žák činí záznamy z četby pomocí grafických organizérů.						





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle učební jednotky	Český jazyk a literatura RVP: • Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti. • Žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti. • Žák na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev. • Žák porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná. Školní výstupy: • Žák se zeptá na význam slov, jimž nerozumí. • Žák ústně zformuluje svoje zkušenosti. • Žák vypracuje samostatně test. • Žák ve skupině písemně vyjádří výhody nebo nevýhody školství dnes a dříve. • Žák ve skupině vypracuje Vennův diagram a dokáže se orientovat v diagramu vypracovaném jinou skupinou.
Hodnocení (Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)	• Společná prezentace Vennova diagramu • Hodnocení diagramů skupinami vzájemně • Závěrečný test (zábavný) • Písemné vyjádření (skupinové) výhod školství dnes nebo v minulosti
Popis učební jednotky	Žáci si za domácí úkol přečtou ukázkou z knihy <i>Babička</i> (Příloha A). Zároveň vyplní test, odpoví na otázky a splní úkoly (Příloha B).





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Seznámení se s tématem a cíli hodiny (2 min)

2. Zopakování obsahu úryvku (8 min)

Žáci četli kapitolu doma a následně jim byla přečtena vyučujícím.

Vysvětlení významu neznámých slov – již od 2. ročníku pracujeme jednotným postupem práce: během domácí četby si děti zjistí význam neznámého slova, na začátku práce s jakýmkoli textem si významy slov vzájemně vysvětlí (do výkladu jim zasahují minimálně).

3. Prohlídka ilustrací (5 min)

Žáci si prohlédnou ilustrace (Příloha A) a s jejich pomocí pojmenují vzhled školní třídy kdysi.

Pomocí ilustrace hledají detaily, které jsou pro místnost třídy typické.

Zápis pojmů na tabuli.

4. Vyhledávání v textu (5 min)

V textu žáci hledají pojmy, které se vztahují přímo ke způsobu výuky dříve. Společně pak doplňují další slovní spojení a pojmy na tabuli.

5. Skupinová práce (15 min)

Pomocí pojmů (Příloha C) na tabuli žáci doplňují Vennův diagram. Žákům byla nabídnuta možnost doplnit do diagramu i výrazy vlastní, (silnější týmy této možnosti využily).

6. Porovnání jednotlivých diagramů (15 min)

Jednotlivé skupiny si svou práci vymění a porovnávají své názory, popř. se vzájemně ptají na nejasnosti, které si následně vysvětlí. Dokážou vyhodnotit, zda je úkol splněn.





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	7. Společná diskuse o školství dříve a dnes (8 min) Žáci se pokusí slovně vyjádřit, zda by se jim líbilo chodit do školy s hrdiny knížky a pokud ano/ne, tak proč. 8. Závěrečná reflexe Písemné vypracování odpovědi na otázky: ➤ <i>Co se nám líbí na dřívější škole?</i> ➤ <i>Co se nám líbí na dnešní škole?</i> ➤ <i>Chtěli byste chodit do dřívější školy?</i> ➤ <i>Myslíte si, že je dnešní škola v něčem lepší? V čem?</i> Žáci pracují opět ve skupinách, následuje hlasitá prezentace odpovědí. Prostor pro komentáře i dotazy.
Seznam příloh	Příloha A – Text <i>V dřívější škole</i> (vytisknout barevně) Příloha B – Test, otázky, úkoly Příloha C – Pojmy do Vennova diagramu Příloha D – Fotografie realizace výstupu učební jednotky NĚMCOVÁ, Božena; převyprávěl PROUZA, Petr. <i>Babička</i>. Praha : Fragment, 2011. 45 s. ISBN 978-80-253-1097-7.
Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola	Mgr. Monika Fiebigerová ZŠ Liberec Lesní 575/12, 460 01 Liberec 1



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)

**Co se mi osvědčilo
během vyučování** (co
fungovalo, mělo úspěch,
z čeho jsem měl/a
radost).

Tato učební jednotka navazuje na jednotku Porovnání křesťanských svátků: stavba hodiny je velmi podobná, v prvním pokusu se žáci s tímto systémem práce seznamovali, byli nejistí a opatrní. V této hodině jsem si ověřila, že s postupy se žáci již sžili.

Protože již uměli samostatně pracovat s Vennovým diagramem, tyto lekce probíhaly v příjemné atmosféře a plynule. Způsob práce jim vyhovoval. Bylo zřejmé, že téma žáky bavilo, proto jsem nejprve využila tuto kapitulu při výuce českého jazyka předchozí den. Výstupy z lekce byly na nástěnce a následně jsem je umístila i na třídní web, aby i rodiče měli možnost zhodnotit jejich práci. Nepřekvapilo mě, že bití ve škole by dnes již nikdo nechtěl, ale zaskočily mě naprosto rozdílné názory na družinu i to, že se dětem líbí projektové dny.

Téma děti bavilo, já jsem s nimi ve třídě po celý den, a tak jsem se k tomu neustále vracela (a vracím např. při nekázni, kdy jim řeknu, že za tohle by dostali rákoskou, nesměli by pít, neměli by takové učebnice. Ale abych je jen nestrašila, tak jsem jim povídala, že někde pan učitel třeba pomohl týraným dětem, hrál s nimi divadlo, jel na výlet...)

Vyzkoušeli jsme si při výtvarné výchově i práci psaní brkem. Tohle kupodivu žáky nadchlo na škole 19. století nejvíc.

Poznámka: Fotografie realizace učební jednotky jsou obsaženy v příloze (Příloha D).

**S jakými problémy
(obtížemi) jsem se
během vyučování
setkal/a.**

—





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Co bych příště udělal/a
jinak (jak bych upravil/a
tuto přípravu).**

—





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

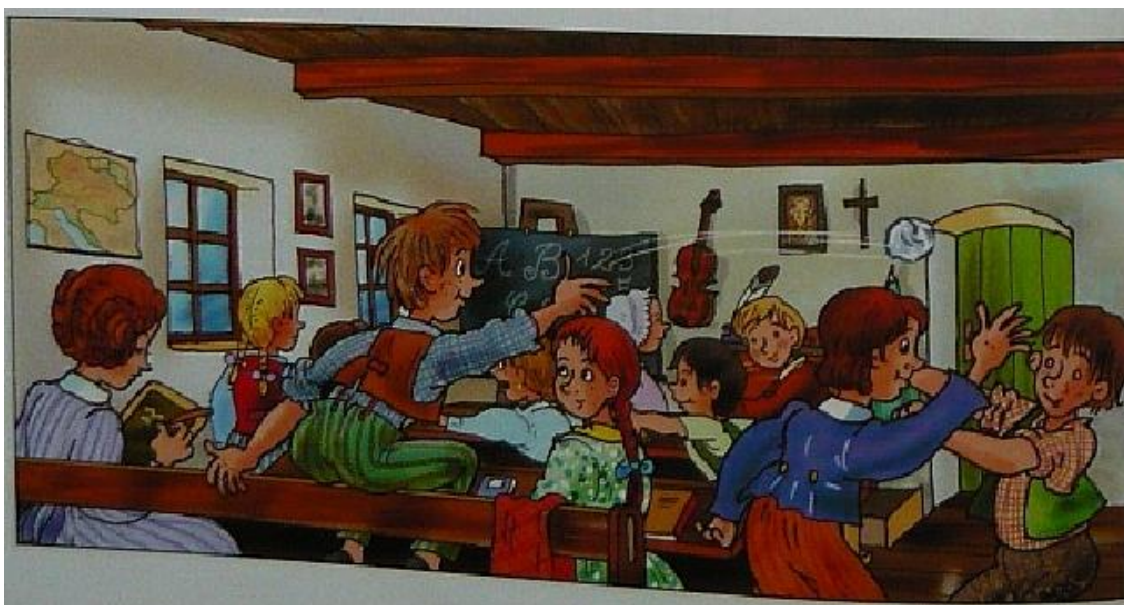
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V dřívější škole

Po dlouhé zimní přestávce, kdy měly volno, začalo dětem znovu školní vyučování. Jednotřídka v Ratibořicích měla žáky i z okolních vesnic, a tak ráno před odchodem do školy připomínala matka hlavně chlapcům, aby se s nikým nepošťuchovali a pana učitele nezlobili. Babička jim nachystala důkladné krajíce chleba s máslem a hrst sušeného ovoce ke svačině. Ale i ona Jeníkovi a Vilímovi nakazovala: „Poslechněte, chlapci, Barunku, když vás napomene, je z vás nejstarší.“ Rozloučili se s matkou, jako by odcházeli na kraj světa, a babička je doprovodila až k můstku, kde už na ně čekala mlynářovic Mančinka.



Celý den byla babička jaksí nesvá, že stavením nikdo neběhá, a sotva kukačka na hodinách odkukala čtvrtou hodinu, vyzvala malou Adélku: „Pojď, děvenko, půjdeme školáčkům naproti. Počkáme na ně u mlýna.“ Pod lipami tam už seděla panímáma ze mlýna a hned volala: „Jdete naproti dětem? Posad'te se, také čekáme na naši Manču.“ Vedle lavičky postával mlynář s několika mleči a probírali novinku, že pozítří musí mládenci k odvodu.





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Babička si vzpomněla na nešťastnou Kristlu, která se bojí, že rychtář právě jejího Mílu na ukrutných čtrnáct let nechá k vojsku odvést. „No, snad se přece podaří, že tomu ujde,“ dodala babička.

Záhy se ze zatačky vynořily děti, a jak spatřily babičku s Adélkou, pustily se do běhu. Mančinka si ještě cosi špitla na rozloučenou s Barunkou, která se pak chytila babiččiny ruky, a pomalu se všichni vydali k domovu. „Povídejte mi, jak se vám ve škole vedlo a jak jste se chovali?“ vyzvala je babička. Jenda se první pochlubil, že ho pan učitel určil dohlížitelem, který dbá na pořádek u svých spolužáků. Jenže Vilím hned také prozradil, že sotva pan učitel ze třídy vyjde, hned se někteří kluci mezi sebou perou a Jeník s nimi. „I ty nezbedo,“ napomenula ho babička, ale jen tak shovívavě. „A co jste se učili?“

Barunka se rozpovídala, že psali těžké diktando. Pan učitel jim četl z knihy, žáci si to zapsali a pak to museli přeložit z českého do německého jazyka. To však bylo pro některé děti obtížné, ne všude doma mluví německy. V tom měly děti Proškovy výhodu, neboť na ně tatínek mluví německy a ony mu česky odpovídají. „Třeba ve Žličí se mluví jen česky, tak proč to pan učitel chce?“ ptala se Barunka a babička jí odpověděla: „Ve Žličí ano, ale ve světě s němčinou snáze projdete. Vidíte, já kdybych ji uměla, víc bych si s vaším otcem popovídala, i když jsem ráda, že i tak spolu dobře vyjdeme.“ Děti ještě leccos o škole babičce vykládaly, ale jakmile se objevilo Staré bělidlo, projevíli chlapci starost, zda jim nechali něco od oběda, že mají veliký hlad. „Bodejt' bychom na vás zapomněli, milánkové moji, rovnou ke stolu půjdeme,“ usmála se babička láskyplně.



(Z knihy NĚMCOVÁ, Božena; převyprávěl PROUZA, Petr. *Babička*)





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Test

Správnou odpověď označ – **písmeno ZAKROUŽKUJ**

1. V zimě děti do školy

- a) chodily
- b) nechodily
- c) jezdily na saních

2. Ke svačině děti jedly

- a) chleba se šunkou
- b) chleba s máslem
- c) sušené ovoce

3. Školu měly děti

- a) ve Starém bělidle
- b) ve Vídni
- c) v Ratibořicích

4. Jednotřídka byla

- a) třída pro děti různého věku
- b) škola pro nemocné děti
- c) třída, kde se dávaly jen jedničky

5. Diktando byl

- a) učitel českého jazyka
- b) ředitel školy
- c) diktát

6. Hlavním vyučovacím jazykem byla

- a) angličtina
- b) němčina
- c) čeština

7. Pan Prošek na děti mluvil

- a) někdy česky, někdy německy
- b) jen německy
- c) jen česky

8. Děti obědvaly

- a) ve školní jídelně
- b) doma
- c) v hostinci vedle školy





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky

Na otázky odpovídej **CELOU** větou:

1. Proč děti do školy nechodily v zimě?

.....

2. Co byla jednotřídka?

.....

3. Jsou takové třídy i dnes?

4. S kým chodívaly děti do školy?

.....

5. Na jak dlouho se chodilo tehdy na vojnu?

.....

6. Zeptej se někoho ve své rodině, jestli byl na vojně a jak dlouho:

.....

7. Proč měly Proškovy děti ve škole výhodu?

.....

8. Proč se ve škole učilo německy?

.....

9. Kde se německy mluví?

.....

10. Chodily děti po vyučování do družiny?

.....





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- Přečti si větný celek a najdi úryvku *V dřívější škole* větný celek se stejným významem:

Brzo vyšly ze zatačky děti, když uviděly babičku s Adélkou, rozeběhly se.

.....

- Vyškrtej slova, která do úryvku *V dřívější škole* nepatří:

Barunka se pahorkatina rozpovídala, že psali těžké diktando. Pan učitel rovina jim četl z knihy, sever žáci si to museli přeložit z českého do německého jazyka. To však jih bylo pro některé velehory děti obtížné, ne všude se doma mluví východ německy. V tom měly děti Proškovy západ výhodu, neboť na ně tatínek mluví německy a ony mu hory česky odpovídají.

- Přečti správně předložkové vazby:

jednotřídka v Ratibořicích	vzpomněla si na nešťastnou Kristlu
ráno před odchodem do školy	na ukrutných čtrnáct let nechá odvést
hrst sušeného ovoce ke svačině	ještě leccos o škole vykládaly
jako by odcházeli na kraj světa	zda jim nenechali něco od oběda





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pojmy na vyplnění Vennova diagramu

obědy	svačiny
přestávky	prázdniny
známkování	nejhorší známka 6
nejlepší známka 1	tělesné tresty
povinná němčina	tabule
vysvědčení	výlety
hry	škola v přírodě
učitelé jsou převážně muži	učitelé jsou převážně ženy
různé cizí jazyky	sešity
tabulky	učebnice
lavice	křídý





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



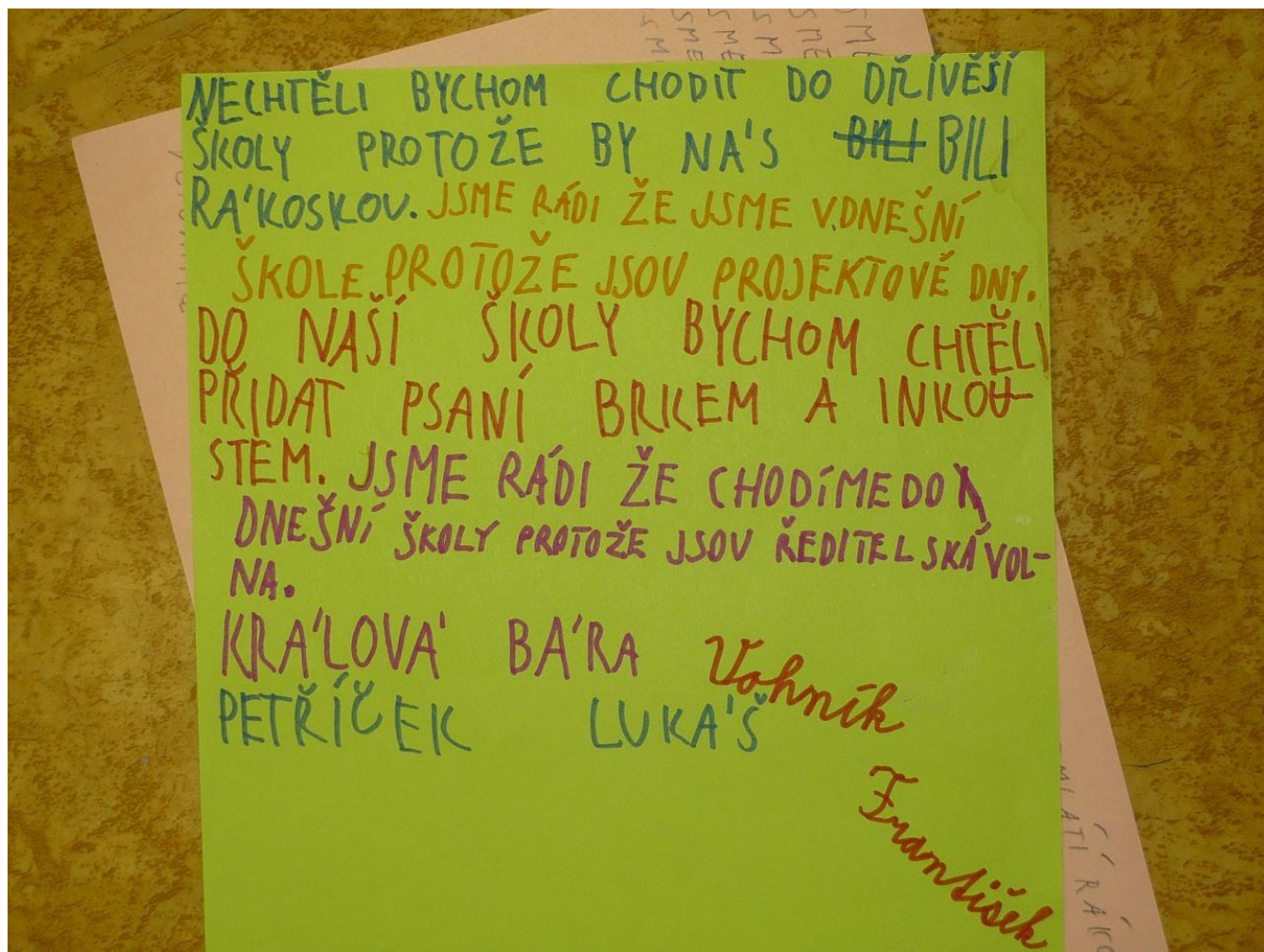
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Fotografie realizace učební jednotky



Závěrečná reflexe





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE

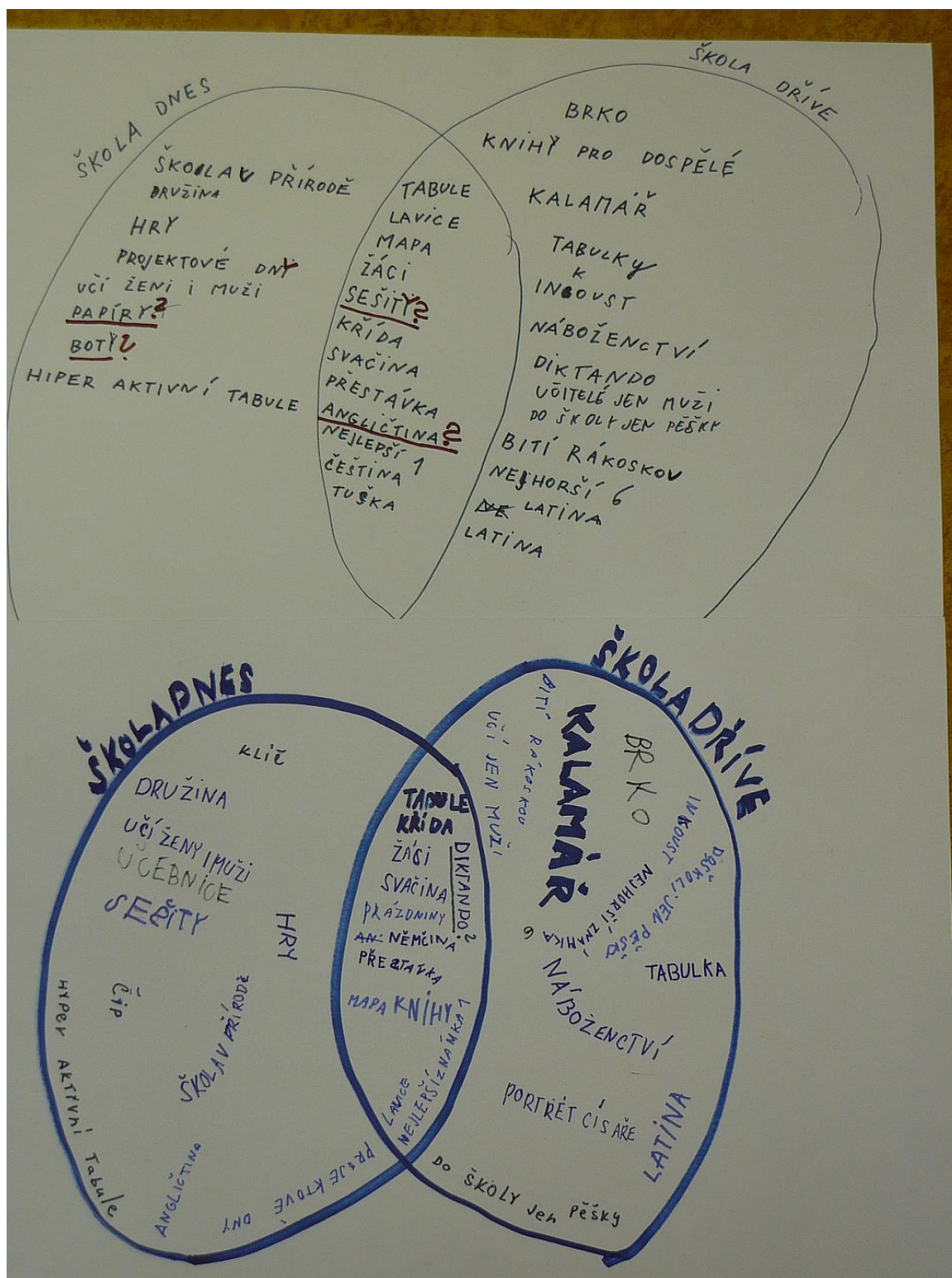


MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ



Vennův diagram

